

Blad van de vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming
voor Midden IJsselmonde en Oude Maas

"De Carnisse Grienden"

Redactie: Etienne van Noordenne
redactie@carnissegrienden.nl

Website: www.carnissegrienden.nl

Banknummer: NL34 INGB 0002 7132 74

Inhoud:

Bladzijde:

Voorwoord	2
Digitale versie Rond Griend & Polder	2
1000 wilgen planten in het Buitenland van Rhooon	3
Verslag rondleiding Natuurhistorisch museum 7/2/2020	4
Faunabeheerplan Buitenland van Rhooon	4
Geplande activiteiten	6
Beverdam	6
Even voorstellen	7
Heksenkring	8
Ontwikkelingen leidingstraat Rhooon-Noord	9
Nacht van de Nacht	9
In memoriam Truus Visscher-Van Heest	9
Waarnemingen in griend en polder	11
De roodrandzandbij	11
Verslag excursie Eiland van Brienenoord 4/3/2020	12
Dag van de Stilte	13

Samenstelling bestuur:

Leo Heezen voorzitter@carnissegrienden.nl	voorzitter	06-29622953
Aad de Ruiter Lange Zantelweg 35, 3171AM Poortugaal secretariaat@carnissegrienden.nl	secretaris	010-5014827
Frans Somers penningmeester@carnissegrienden.nl	penningmeester	06-53444857
Etienne van Noordenne redactie@carnissegrienden.nl	bestuurslid	06-10029298
Connie Feijen activiteiten@carnissegrienden.nl	activiteitencoördinator	06-48421548
Niels Godijn godijnniels@gmail.com	bestuurslid	06-46481541

Voorwoord

De zomer nadert alweer zijn einde als ik dit schrijf. Het was een zomer om nog lang te herinneren. Vrijwel alle plannen die van te voren waren gemaakt, zijn als gevolg van Corona aangepast of niet doorgegaan. Wat voor iedereen merkbaar was, is dat er geen excursies meer werden georganiseerd, geen workshops, geen jaarvergadering etc. Maar ook op bestuurlijk niveau was het aangepast werken. Directe overleggen tussen bestuursleden waren niet mogelijk en alles werd zo veel mogelijk telefonisch of via de mail afgehandeld. Ook directe contacten met overheden en bijvoorbeeld de Gebiedscoöperatie moesten telefonisch of via de mail worden gedaan. Niet erg efficiënt, maar wel noodzakelijk.

Als gevolg hiervan is er vrijwel geen voortgang in de lopende projecten en activiteiten. Maar ook de cursus natuurgids kon helaas geen doorgang vinden. De verwachting is dat ook voor de rest van het jaar alles op een laag pitje zal doordraaien, al zijn we nu wel weer begonnen met het voorzichtig organiseren van excursies, uiteraard met de noodzakelijke voorzorgsmaatregelen om verspreiding van het virus te voorkomen. We merken dat de belangstelling groot is, hetgeen maar weer duidelijk maakt dat er zeker behoefte is aan dit soort activiteiten.

De voortgang van de herinrichting van het Stort valt wat tegen. We hebben hierover eind augustus overleg gehad met de wethouder. Het project zal dit jaar zeker niet meer worden afgerond, wat wel eerder de verwachting was. Ons is toegezegd dat project weer op de agenda van komende activiteiten staat.

Ook het contract met het NRIJ voor het gebruik van de Kopstoof door de vereniging is nog niet definitief getekend, zodat we nog geen stappen voor de inrichting van het gebouw hebben kunnen doen.

Dat iedereen deze zomer zijn ontspanning dichterbij huis heeft gezocht, was wel goed te merken in met name de grienden. Heel wat keren waren de parkeerplaatsen overvol en was het ook in de grienden een uitdaging om te wandelen met inachtneming van derhalve meter afstand. Ook werd er veel gefietst, langs de grienden, maar ook op de polderwegen. Toch fijn om te zien dat dit mooie gebied zo in trek is en waar het ook in Corona-tijd goed vertoeven is.

De herfst kondigt zich al langzaam aan, de kleuren van de natuur beginnen zich al aan te passen. Heel fraai om te zien. Waarschijnlijk zijn de Corona beperkingen nog niet opgeheven in deze periode, maar ik raad jullie zeker aan om te gaan genieten van onze natuur, door een wandeling te maken door de grienden of met de fiets eens door onze mooie polders te rijden. We zullen in het najaar ook nog een paar activiteiten organiseren, de deelname is helaas beperkt. Volgend jaar als de beperkingen er hopelijk niet meer zijn, dan kunnen we weer als vanouds gaan organiseren.

Leo Heezen

Digitale versie Rond Griend & Polder

Dit is de papieren versie van het verenigingsblad Rond Griend & Polder. U krijgt dit blad traditiegetrouw drie maal per jaar, in april, september en december, in de bus.

Maar wist u dat er ook een digitale versie van RG&P beschikbaar is als PDF-document, dat u op uw computer of tablet kunt lezen?

Wij maken u hierop opmerkzaam, omdat het drukken van de RG&P en het versturen via de post jaarlijks de grootste kostenpost is van onze vereniging. Het drukken en versturen kost ± € 1,50 per exemplaar. Maar niet alleen de financiële kant speelt hier een rol, ook het grootgebruik van papier, wat belastend is voor het milieu en de wens om als natuurvereniging onze ecologische voetafdruk te verkleinen, heeft ertoe geleid dat het blad ook in digitale vorm wordt aangeboden. Inmiddels heeft bijna de helft van onze leden (261 van de 558) gekozen voor de digitale versie. Volgt u ook?

Besluit u om in het vervolg de digitale versie te willen ontvangen, maar wilt u later toch terugkomen op uw besluit, laat dat dan ook weten. Dan zullen wij u de papieren versie weer toesturen.

RG&P september, 70e nummer

1000 wilgen planten in het Buitenland van Rhoon

Natuur- en recreatieorganisaties, overheden en ondernemers hebben samen maandenlang gewerkt aan het opstellen van het streefbeeld, het gezamenlijke toekomstbeeld voor het Buitenland van Rhoon. Onder aansturing van de Coöperatie is gestart met de invulling van dat Streefbeeld.

In 2019 is er, als onderdeel van de sanering van de Rhoonse Stort, een start gemaakt met de herinrichting van de Zegenpolder. Meerdere percelen in het Buitenland zullen de komende jaren aangeplant worden met heggén, elzenhagen, wilgen en hoogstamboomgaarden om recht te doen aan de oorspronkelijke cultuurhistorische waarde van het Buitenland van Rhoon.

Door DCG is voorgesteld om op kleine braakliggende percelen, die vroeger kleine griendjes waren, wilgen en struiken te planten. Dit plan werd aangenomen en door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) in opdracht van de gebieds-coöperatie Buitenland van Rhoon verder uitgewerkt.

Op de hoek van de Essendijk en Schenkeldijk was er een geschikt perceel waar 1000 wilgen en 150 struiken geplant zouden worden. De VNC werd verantwoordelijk voor de verdere detaillering, de keuze van de wilgensoorten en het maken van de boorgaten. DCG werd gevraagd om vrijwilligers te benaderen.

Foto: Netty Wermeester

Na diverse oproepen in de lokale media was de belangstelling van scholen en volwassenen groot. De planning was dat, onder begeleiding van DCG, op 18 maart 2020 de schoolkinderen aan het werk zouden gaan en op 21 maart 2020 de volwassenen. Helaas kwam er een kink in de kabel: het Corona-virus. De geplande dagen voor de schoolkinderen en volwassen vrijwilligers werden afgezegd.

Omdat alle bomen en struiken al waren aangeleverd, heeft een aantal leden van DCG op 18 maart 2020 zich toch ingezet om de bomen en struiken te planten.

Helaas kwam er een andere kink in de kabel: de ontzettend droge zomer van 2020. Laatst meldde een DCG-lid dat de meeste bomen en struiken het niet overleefd hadden. Waarschijnlijk moeten de werkzaamheden opnieuw gedaan worden.

Verslag rondleiding Natuurhistorisch museum 7 februari 2020

Op vrijdagmiddag 7 februari verzamelde onze groep zich in het karakteristieke gebouw van het Natuurhistorisch Museum aan de Westzeedijk. Daar stelde de gids zich voor en hij vertelde eerst iets over de historie van het gebouw. Het dateert uit 1852 en werd in opdracht van de Rotterdamse familie Van Hoboken op hun landgoed gebouwd. Het buitenhuis kreeg de naam Villa Dijkzigt. Voorafgaand aan de rondleiding konden we een kijkje nemen in de Hoboken salon, de enige ruimte die nog in de oorspronkelijke staat verkeert en waar het originele ornamentenplafond nog intact is.

De rondleiding door het museum begon bij een immens geraamte van een potvis (die aan het plafond hangt) en leidde ons naar de nieuwe tentoonstelling "Zeeuwse Oerwalvissen". Expeditie van het museum leverden in de afgelopen jaren een grote schat aan opgeveste fossielen op.

Niet alleen worden er losse botten van walvissen, mammoeten en neushoorns tentoongesteld, maar ook loodzware brokken zandsteen met daarin gaven walvisschedels met de onderkaken er nog aan. Het was grappig te horen dat een fossiel soms de naam kreeg van bijvoorbeeld de schipper die hem had opgevist.

Veel interessants was er ook te zien en te horen bij de opgezette vogels, de zoogdieren, bij het skelet van olifant Ramon uit Diergaarde Blijdorp en bij de neushoorn, die tijdens een inbraak in het museum van zijn hoorn was beroofd.

Dat achteloos weggeworpen verpakkingen grote gevolgen kunnen hebben voor dieren, bleek bij de vitrine met de MacFlurry egel die met zijn snuit vast was komen te zitten in de nauwe opening van een ijsbeker. Ook de jonge ooievaar die is gevonden met zijn maag vol dikke elastieken, waarschijnlijk door zijn ouders voor wormen aangezien, is dit fataal geworden.

Door het enthousiasme van de gids liep de rondleiding, die drie kwartier zou duren, uit tot meer dan een uur, maar ik denk dat niemand dit vervelend heeft gevonden!

Connie Feijen

Faunabeheerplan Buitenland van Rhoon

Zoals we al eerder hier hebben geschreven, zijn wij als vereniging in principe tegen het afschieten van wild. Echter dat blijkt in de praktijk toch iets genuanceerder te liggen en soms ontkom je er niet aan dat er, om als uiterste middel om schade te voorkomen, toch aan afschot moet worden gedaan. Wij realiseren ons dat en dat is ook de reden dat wij als DCG ons coöperatief, maar kritisch hebben opgesteld bij de discussies over jacht in het Buitenland van Rhoon.

In het streefbeeld van het Buitenland van Rhoo is ten aan zien van het thema jacht/faunabeheer opgenomen, dat dit alleen gebeurt als dat noodzakelijk is om schade te voorkomen, waarbij het streven is om de noodzaak van jacht te voorkomen. Bij schade moet je niet alleen denken aan (economische) gewas-schade, maar ook schade aan de natuur.

Mede op aandringen van DCG is er een werkgroep bezig geweest om na te denken en voorstellen te formuleren om de noodzaak tot jacht te minimaliseren. Dat heeft geresulteerd in het Convenant Faunabeheer Buitenland van Rhoo. Voor we nader ingaan op het convenant eerst even wat basisinformatie over de Wet Natuurbescherming. Deze wet gaat in principe over twee soorten van afschot:

- Populatiebeheer
- Voorkoming van schade

Onder populatiebeheer wordt verstaan dat er een redelijke wildstand moet worden gehandhaafd. Wat een redelijke wildstand is, wordt in de wet niet duidelijk gemaakt. Wel wordt gemeld dat uitoefening van jacht wordt gezien als een middel om die redelijke wildstand te realiseren. Onder zorg voor een redelijke wildstand wordt in het algemeen verstaan dat de jachthouder het niveau van de wildstand zodanig beheert dat het bijdraagt aan het voorkomen van schade zonder dat de instandhouding van de soort daaronder lijdt.

Op landelijk niveau zijn een aantal soorten vrijgesteld van algehele bescherming. Dit is gedaan, omdat zij niet in hun voortbestaan worden bedreigd of gevaar lopen en die in het gehele land economische schade en schade aan flora en fauna veroorzaken. De vrijgestelde soorten die geschoten mogen worden zijn:

- Canadese gans
- houtduif
- kauw
- konijn
- vos
- zwarte kraai

Schade aan gewassen kan door de eigenaar worden geclaimd bij het Faunafonds. Om in aanmerking te komen voor vergoeding moet de eigenaar kunnen aantonen maatregelen te hebben genomen ter voorkoming van de schade. Eén van die maatregelen is populatiebeheer. Wanneer er echter schade is ontstaan door een van de vrijgestelde soorten of een van de vijf soorten die onder het jachtregime vallen (haas, konijn, houtduif, fazant, wilde eend), dan keert het Faunafonds niet uit.

Voor het Buitenland van Rhoo is na overleg tussen de agrariërs, wildbeheereenheid en de natuurpartijen, een jachthuurcontract verkregen van de provincie, als onderdeel van het convenant dat de drie partijen zijn overeengekomen. In dit convenant is afgesproken dat eerst alle mogelijke preventieve maatregelen moet zijn overwogen en waar mogelijk zijn ingezet alvorens afschot toe te staan. Een kleine werkgroep bestaande uit een agrariër, de WBE en DCG bespreken regelmatig de voortgang en effecten van de maatregelen. Verder is in dit convenant afgesproken, dat er een experiment wordt gestart om te komen tot een nog verdere vermindering van de noodzaak van afschot. Omdat dit experiment zal vallen buiten de kaders van vergoeding door het Faunafonds, zal er zeer voorzichtig moeten worden gehandeld en dient budget beschikbaar te worden gesteld door de Gebiedscoöperatie om eventuele schade te vergoeden.

Voor de uitvoering van allerlei maatregelen is vaak mankracht nodig, zoals bijvoorbeeld voor het verjagen van ganzen, merken van nesten, etc. DCG heeft toegezegd zijn best te doen om vrijwilligers hiervoor te mobiliseren. Vaak is de noodzaak van dat vrijwilligerswerk op korte termijn en de gedachte is dan ook om een pool van vrijwilligers te hebben die kunnen worden benaderd indien de noodzaak zich voor doet. Een paar mensen hebben al aangegeven hiervoor beschikbaar te zijn, maar we zoeken nog meer vrijwilligers. Indien je dit wel interessant lijkt, geef je dan op via secretariaat@carnissegrienden.nl. Deelname is uiteraard vrijblijvend, maar het is wel fijn om een redelijke groep vrijwilligers te hebben, zodat het werk altijd kan worden uitgevoerd.

Leo Heezen

Geplande activiteiten 2020

Na een lange periode zonder activiteiten hebben we voor de komende tijd de volgende planning gemaakt:

- 19 september : Excursie naar het eiland Tiengemeten met gids
- 10 oktober : Vogelwandeling in de Zegenpolder met Niels Godijn
- 7 november : Paddenstoelenexcursie op landgoed Mildenburg in Oostvoorne met gids
- 19 november : Creatieve workshop met Netty Wermeester

Connie Feyen

Beverdam

Het is algemeen bekend dat bevers dammen bouwen en dat ze dat op bescheiden schaal ook in ons land doen. Minder bescheiden zijn de dammen die onder andere gebouwd zijn in beken van de Ardennen. De grootste die daar te vinden is, is zo'n 180 meter lang en wordt gezien als de grootste beverdam van Europa.

Uiteraard doen de Verenigde Staten van Amerika en vooral Canada, een flinke duit in het zakje, alhoewel daar een ander soort bever leeft. Om Canada aan te halen, de beversoort wordt daar *Castor Canadensis* genoemd. De soort is kleiner dan zijn Europese familielid (*Castor Fiber*), maar de dammen die worden gebouwd, liegen er niet om. De grootste dam die er ooit is gevonden, ligt in het Wood Buffalo National Park in Alberta. Deze meet wel 850 meter lengte en wordt als de grootste beverdam ter wereld beschouwd. Het bleek dat de dam al in de jaren '90 op satellietbeelden van de NASA te zien was. Inmiddels is de dam minder zichtbaar geworden vanwege de diversiteit aan plantengroei.

Bevers bouwen een dam met behulp van modder, afgeknaagde takken en boomstammen wanneer het waterpeil in hun gebied van nature laag of wisselend is, als de waterdiepte minder is dan ca. 50 centimeter, of als het water te snel afstroomt. Zo kunnen zij het water tot de gewenste hoogte opstuwten. De dam is aan de basis breder dan de top en zal hellen naar de kant waar de stroming vandaan komt.

In de dammen bouwen bevers kanalen zodat het overtollige water kan afvloeien indien nodig. Zo kan onder andere 's winters, als er een ijslaag ligt, het water worden afgelaten zodat er een zuurstofrijke ruimte komt tussen het ijs en het wateroppervlak. Het is belangrijk dat het waterpeil een constante diepte heeft omdat de bevers makkelijk van de geïntegreerde burcht, waarvan de ingang onder water ligt, naar het voedsel moeten kunnen komen. Zwemmend heeft hun voorkeur omdat zij zich op het land minder makkelijk voortbewegen. Een andere reden om dammen te bouwen is om hen te beschermen tegen roofdieren.

De bever en zijn dam zijn belangrijk voor het ecosysteem. Door de activiteiten van bevers wordt de bomengroei beperkt en komen er open plekken waar flora kansen krijgen om uit te groeien. Ook vinden kikkers en padden een plek in het opgestuwde zuurstofrijke water waar hun larven kunnen gedijen, bovendien is er aangetoond dat beverdammen een groot aantal soorten zangvogels herbergen.

Uiteraard is niet iedereen gelukkig met beverdammen. Boeren die hun gewassen langs de oevers verbouwen, zijn niet blij met de verhoogde waterstand en ook bosbouwers reageren niet enthousiast als een bever het op hun bomen heeft voorzien. Dit wordt op sommige locaties gecompenseerd door vergoedingen voor de geleden schade.

Het is geen makkelijke zaak om de bevers te verwijderen. Hij zal steeds een poging blijven doen om de dam te herbouwen. Daarbij worden bevers beschermd door de flora- en faunawet waardoor afschot niet aan de orde is. Om het waterpeil te controleren zonder de dam aan te tasten, hebben Waterschappen de zogenaamde beaver deceiver ter beschikking, ook wel bypass genoemd. De beaver deceiver is een soort duiker die in de beverdam wordt aangebracht zodat het water kan doorstromen, maar de beverdam toch intact blijft. De bevers hebben er geen moeite mee, ze laten de buizen met rust.

Ik ben geen ecooloog of bioloog en heb geen studie gevolgd voor wat betreft beverdammen. Google is wat dat aangaat geduldig en is er op de diverse websites heel veel informatie en wetenswaardigheden te vinden. Dus waarom vertel ik u dit allemaal?

Sinds zeer kort is er iets unieks gebeurd: in de grienden langs de noordkant van de Oude Maas is sinds kort ook een beverdam te vinden. Onze man in de grienden, Cor Schaap, maakte ons er op attent dat een bever het drijfmateriaal dat in de watergangen ligt, gebruikt om de dam vorm te geven om op die manier de getijdewerking van de Oude Maas in de grienden te beheersen. En tweede bever blijft in de buurt, maar heeft zelf nog niet aan een dam gewerkt. De burcht, de “woonkamer” van de bevers, die de dam herbergt, is niet (meer) zichtbaar. De beverdam heeft op dit moment een afmeting van 1,5 bij 1 meter. Met deze grootte zal de dam niet direct op de beverdammenranglijst voorkomen.

Zo heeft dit prachtige stukje Natura 2000-gebied in al zijn unieke eigenschappen, er een uniek stukje natuur bijgekregen. Mooi toch?!

Ik heb er bewust voor gekozen de locatie niet te noemen om deze te beschermen tegen de vele nieuwsgierigen die het ongetwijfeld zal trekken. Enkele jaren geleden heeft zich in de Rhoonse grienden een dergelijke hoos voorgedaan toen bekend werd dat er een beverburcht op zeer korte afstand zichtbaar was. In eerste instantie lieten de bevers zich niet storen, maar na een paar incidenten is de burcht toch verlaten. Zo jammer!

ELMA

Even voorstellen

In het begin van 2020 schreef ik de volgende tekst (ik citeer het begin ervan): *Er was eens een tijd – voor mijn gevoel heel lang geleden – dat kinderen nog gewoon naar school gingen. De ouderen gingen naar hun werk of maakten onbezorgd lange reizen. Kortom, de wereld functioneerde normaal. Alles was vanzelfsprekend. In die tijd kwam een mailtje voorbij van “De Carnisse Grienden” met als tekst: “Geachte leden, Door omstandigheden zijn wij op korte termijn op zoek naar een secretaris voor ons bestuur.”*

Deze vraag raakte me en ik stelde me beschikbaar. Mijn naam is Aad de Ruiter; ik ben in 1944 in Poortugaal geboren. Toen een zelfstandige gemeente naast Rhoon. Door het wonen aan de rand van die gemeente, we woonden aan de Rhoonsedijk, waren we in alle opzichten op Rhoon georiënteerd. Sinds 1986 wonen mijn vrouw en ik tot onze volle tevredenheid weer in Poortugaal.

We leefden in maart nog in de gedachte dat het leven na een half jaar wel weer “normaal” zou worden. Inmiddels zijn we ontwaakt uit die droom. De beperkingen duren nog voort en hoe lang dat zal zijn, weet niemand. Daardoor konden veel zaken niet doorgaan: de Algemene Ledenvergadering waarin ik me persoonlijk kon voorstellen aan de leden moest afgelast worden. Het “voorstelrondje” moet dus op papier gebeuren. Daarvoor maak ik dankbaar gebruik van deze ruimte.

In de zestiger jaren van de vorige eeuw was de militaire dienstplicht nog aan de orde van de dag. Na het vervullen hiervan ben ik in 1967 in Brielle gaan werken. Eers t een paar jaar als onderwijzer op een basisschool, maar vanaf 1972 als leraar Nederlands in het voortgezet onderwijs: Blaise Pascal in Spijkenisse. Vanaf 2006 ben ik met pensioen gegaan. Dit leverde veel vrije tijd op die deels gevuld werd en wordt door vrijwilligerswerk onder andere in kerk en psychiatrie. En vanaf nu ook bij de vereniging De Carnisse Grienden. Naar ik hoop kan een persoonlijker kennismaking op een later moment volgen.

Een hartelijke groet,

Aad de Ruiter

Heksenkring

Begin juli, na een natte periode, kwamen er ineens een aantal paddenstoelen op in ons gazon. Na een paar dagen bleken de paddenstoelen een cirkel van circa één meter te vormen. Dat vond ik wel bijzonder en ben dus op Internet gaan zoeken of dit een specifiek natuurverschijnsel is of toeval. Het bleek een heksenkring te zijn, ook wel een elfenkring genoemd. Navraag bij Niels en Nettie leerde mij dat het hier om een weidekringzwam gaat. Gelukkig niet giftig en zelfs eetbaar.

De naam heksenkring is in de middeleeuwen ontstaan, omdat men het natuurverschijnsel niet kon verklaren en het plotseling ontstaan van een kring paddenstoelen als iets bovennatuurlijks werd gezien: er zouden 's nachts heksen in een kring hebben gedanst en de kringen werden dan ook als gevaarlijk beschouwd. Een andere mythe is, dat het een vergaderplaats is voor elfen. Er bestaan nog vele andere vaak spannende verhalen over het verschijnen en nut van heksenkringen. De ene verklaring nog mooier dan de andere.

Nu weten we dat een kring ontstaat doordat een spoor van een paddenstoel op een geschikte plek terecht komt. De spoor ontkiemt en groeit uit tot een zwamvlok of mycelium bestaande uit schimmeldraden. Omdat de schimmeldraden in alle richtingen even sterk groeien ontstaat een cirkelvormige zwamvlok. Aan de buitenrand van die vlok vormen zich, zodra het vochtig genoeg is, bovengronds de paddenstoelen. Deze paddenstoelen zijn dus de vruchten van de zwamvlok die zelf ondergronds groeit. Er zijn wel cirkels gevonden van meer dan 100 meter in diameter.

Ik vond het wel leuk dat iets dergelijks in mijn gazon is ontstaan, maar na het lezen van een paar artikelen is me duidelijk geworden, dat je hier niet zomaar vanaf komt. Zo'n kring kan jaren doorgroeien en wordt bij gunstig en vochtig weer telkens weer zichtbaar als de paddenstoelen opkomen. En ach het is wel leuk om over heksen en elfen te vertellen als mensen er om vragen.

Leo

RG&P september, 70e nummer

Ontwikkelingen leidingstraat Rhoon-Noord

De gemeente Albrandswaard wordt doorsneden door de leidingstraat (een aantal gebundelde onder de grond lopende leidingen waardoor gewoonlijk vloeistoffen en/of gassen worden getransporteerd) tussen Rotterdam en Antwerpen. Dit tracé kent een grotendeels agrarisch gebruik, bijvoorbeeld als akker of als grasland. Het gedeelte nabij Bos Valckesteijn – tussen de A15 en de Molendijk – heeft jarenlang gediend als intensief grasland. De grondeigenaar LSNed is voornemens om hier de wijze van beheer aan te passen.

Er worden nieuwe pachtvoorwaarden opgesteld, zodat er ruimte ontstaat voor natuurlijke ontwikkeling, mits dat past binnen de regelgeving op de leidingstraat. Het doel is om bloemrijk grasland te stimuleren zodat het in toenemende mate kan dienen als leefgebied voor een verscheidenheid aan planten en dieren. Dit komt ten goede aan de natuur en de groene uitstraling van zowel de leidingstraat, als van onze gemeente. Om invulling te geven aan het nieuwe beheer heeft LSNed al diverse keren om tafel gezeten met Staatsbosbeheer en Vereniging De Carnisse Grienden. In de komende tijd worden de voorwaarden nader uitgewerkt.

Daarnaast vindt er op korte termijn houtkap plaats in Bos Valckesteijn door beheerder Staatsbosbeheer. Aansluitend op de ontwikkeling op de leidingstraat wordt tijdens de houtkap een geleidelijke boszoom gecreëerd; middels het weghalen van een aantal grotere bomen op de grens van bos en grasland ontstaat er ruimte voor lagere begroeiing zoals struiken. Dit soort boszomen bieden beschutting en structuur waar bijvoorbeeld vogels en insecten van profiteren. Op die wijze vormen Bos Valckesteijn en de leidingstraat in de toekomst een aaneengesloten leefgebied voor planten en dieren.

Nacht van de Nacht

Laat het donker donker en ontdek hoe mooi de nacht is tijdens de Nacht van de Nacht. De nacht van de Nacht is een jaarlijks evenement georganiseerd door de Natuur- en Milieufederaties. Tijdens de Nacht van de Nacht worden er door het hele land honderden evenementen georganiseerd in het donker en doven honderden bedrijven en gemeenten lichten van gebouwen en reclameverlichting. Dit jaar wordt de Nacht van de Nacht voor de 16^e keer georganiseerd op zaterdag 24 oktober. Zie voor meer informatie: www.nachtvandenacht.nl.

In memoriam Truus Visscher–Van Heest, oud-secretaris & erelid van DCG.

Op 18 juni jongstleden bereikte ons het droeve nieuws dat het eerste erelid van de vereniging, mevrouw Truus Visscher – Van Heest, op de gezegende leeftijd van 101 jaar, in Rotterdam is overleden.

Truus haar naam komt voor het eerst voor op de deelnemerslijst van de eerste Nieuwjaarsreceptie van de vereniging, op 6 januari 1973, die zij, samen met haar man Guus, heeft bezocht. Deze bijeenkomst werd door zo'n 70 mensen bezocht die de doelstellingen van de vereniging een goed hart toedroegen.

In 1976 trad Truus toe tot het bestuur en nam zij het secretariaat over van Jan Bastemeyer, de eerste secretaris van de vereniging. Zij bleef in deze functie tot aan de ALV van 17 april 2008, waarna ik in haar voetsporen trad.

Bij haar afscheid als secretaris roemde Frans Roos, toenmalig voorzitter, in zijn toespraak Truus om haar enorme inzet. Zo beschreef hij dat ze meer dan 150 bestuursvergaderingen heeft uitschreven en genotuleerd, jaarverslagen heeft gemaakt, enz. enz.. Daarbij bleef zij tot aan het afscheid trouw aan haar oude typemachine, alhoewel het steeds lastiger voor haar werd om aan een nieuw inktlint te komen. Frans refereerde eraan dat hij Truus met drie brillen had leren kennen: een voor het gewone werk, een voor het lezen van stukjes uit de kranten, en een oude bril die in geval van nood nog dienst kon doen. Aansluitend verleende hij haar het erelidmaatschap en bood haar symbolisch het Truus Visscherpad aan. Dit pad kunt u vinden in de Carnisse grienden vanaf de parkeerplaats, langs de rivier, over de houten brug en –vlonder, tot aan het Hooge Veld.

Truus heeft in de loop van haar jaren als secretaris een groot archief opgebouwd dat nauwgezet de geschiedenis van de vereniging bevat. Zo regelde ze (bijna) alle bestuurszaken en noteerde zij niet alleen alles als secretaris, maar schreef ze ook bijdragen voor Rond Griend en Polder, zorgde voor de nodige contacten met overheden, heeft ze onder andere haar sporen verdiend met het jarenlang organiseren van de jaarlijkse schoonmaak van de Carnisse grienden en verzamelde ze allerlei persartikelen de vereniging aangaande.

Mijn eerste kennismaking met Truus was vrij turbulent. Ik was toen secretaris van luchtschietsportvereniging Het Trefpunt en wilde de vereniging aanmelden voor de Koninginnedagviering die in het park van Rhooon gehouden zou worden. Het was de bedoeling dat de plaatselijke verenigingen daar acte de présence zouden geven. Truus was toen de spil van het Oranjecomité dus ik nam telefonisch contact met haar op. Zij reageerde zeer enthousiast op mijn telefoontje en vroeg om wat gegevens. Toen ik haar zei dat ik namens de schietvereniging belde, reageerde ze met een keihard nee. Een schietvereniging was beslist niet welkom hoe ik ook probeerde uit te leggen wat de vereniging inhield en welke veiligheidsmaatregelen we voorstonden.

Ik ontmoette Truus enkele jaren later toen ik zelf bij het Oranje comité aantrad. Ik heb het er toen nog met haar over gehad, maar ze kon niet geloven dat ze mij had afgewezen. We konden ondertussen prima met elkaar overweg. Zo goed zelfs dat ze mij haar vriendin noemde en ik regelmatig privé contact met haar had. Dat heeft er ook toe bijgedragen dat ze mij introduceerde bij het bestuur van vereniging De Carnisse Grienden waar ik in eerste instantie de activiteiten organiseerde, samen met Ed Leentvaar en Jan de Roode. Vanaf dat moment vroeg ze me regelmatig schrijfwerk van haar over te nemen omdat dat per computer toch sneller en makkelijker ging. Ik heb het met graagte voor haar gedaan.

Truus heb ik leren kennen als een actief en bijzonder mens met een kwetsbare kant die ze niet aan iedereen liet zien. Op haar eigen wijze heeft Truus een grote stempel op de vereniging gedrukt en bijgedragen tot de groei van de vereniging. U kunt het allemaal terugvinden in het archief.

ELMA.

Waarnemingen in griend en polder

Hier volgen enkele vermeldenswaardige waarnemingen van planten en dieren binnen het werkgebied van de vereniging. Alle waarnemingen zijn terug te vinden op albrandswaard.waarneming.nl. Heeft u ook iets bijzonders waargenomen? Laat het ons weten, dan nemen wij dit op in deze rubriek.

Waarnemingen 1 maart 2020 – 31 juli 2020

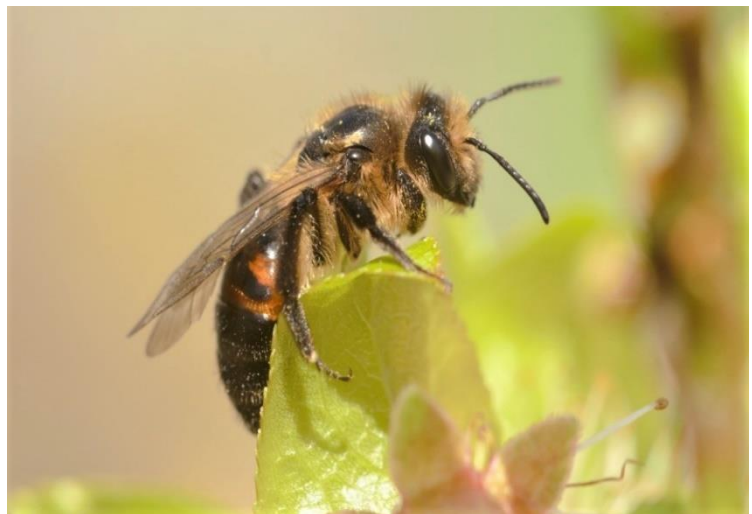
- In april zijn er weer op diverse plekken **beflijsters** gezien. Deze lijsterachtige doet jaarlijks ons werkgebied aan tijdens de migratie tussen de over-winteringsgebieden in Afrika en de broedgebieden in Noord-Europa. Het blijft echter een schaarse verschijning. De meeste kans om er één te zien is in de vroege ochtend als zij op grasvelden op zoek zijn naar wormen.
- De vergraven delen in de Zegenpolder zijn een ware magneet voor vogels en vogelaars geworden. In het voorjaar werden doortrekkende steltlopers gezien zoals **kemphaan**, **Temmincks strandloper** en **bontbekplevier**. Ook voor broedvogels was het een bijzonder terrein: **kluut (14 paren)**, **kleine plevier (8 paren)** en **tureluur (1 paar)** brachten er hun jongen groot.
- Albrandswaard is de meest westelijke vindplaats van ***Platystoma seminaciones*** in Nederland. Dit is een zeer fraai getekende vlieg van zo'n 7 mm lengte. Recente waarnemingen komen uit de Zegenpolder en Bos Valckesteijn. De larven groeien op in rottend groenafval zoals composthopen. De vliegen worden ook wel 'kusvliegen' genoemd omdat man en vrouw tijdens de paring de monddelen tegen elkaar drukken.
- In Klein Profijt is opnieuw gebroed door de **kleine bonte specht**. De soort is hier inmiddels al enkele jaren achtereen trouw aanwezig, desondanks is er nog geen sprake van uitbreiding naar bijvoorbeeld Bos Valckesteijn. Tevens is hier de groeiplaats van **dodemansvingers** (één van onze giftigste planten) uitgebreid. In 2015 werd hier de eerste plant gevonden, dit jaar is pas voor het eerst dat het aantal planten is toegenomen.
- In Bos Valckesteijn werd begin mei een zingende **wielewaal** gehoord. Vermoedelijk ging het om één vogel die hier ruim een week ter plaatse is geweest. Er zijn geen signalen van een vrouwtje vernomen, dus waarschijnlijk is er niet gebroed. Wel zijn **appelvinken** tot broeden gekomen, dat is eveneens een zeldzame broedvogel in ons gebied.

Uitgelicht: De roodrandzandbij

In Nederland leven zo'n 350 soorten wilde bijen, één daarvan is de roodrandzandbij (*Andrena rosae*). Deze soort komt nog maar zeer lokaal voor in Nederland, hoofdzakelijk langs de grote rivieren in Zuid-Holland. Als gevolg van het beperkte verspreidingsgebied en de sterke achteruitgang heeft deze bij een bedreigde status.

Elk vrouwtje maakt een ondergronds nest in een zelf gegraven gangetje, bij voorkeur in een dijkhelling. Ze vliegen in twee generaties; de eerste in april en de tweede in juli-augustus. Het stuifmeel voor de larven wordt niet willekeurig verzameld, ze zijn sterk gespecialiseerd. De eerste generatie verzamelt uitsluitend op bloeiende wilgen, de tweede generatie op schermbloemen (bij ons vooral op gewone berenklauw). Zonder deze planten kan de bij haar larven dus niet van voeding voorzien.

In Albrandswaard worden de meeste roodrandzandbijen waargenomen in de terreinen langs de Oude Maas. Kleinere aantallen zijn gezien langs de Koedood, in het Distripark Eemhaven en in Bos Valckesteijn. In feite worden we dus omringd door deze bijzondere bij.

Verslag excursie naar het Eiland van Brienoord 4 maart 2020

De wandeling onder leiding van Netty Wermeester begon aan de westkant van het eiland bij het voormalige bouwdok, waar in de 60er jaren de tunnelelementen voor de metro werden gemaakt. Deze put is in de loop van de jaren veranderd in een mooie natuurplas. Aan deze kant van het eiland bevindt zich ook één van de uitkijkpunten, geschonken door de firma Van Oord. Het eiland dankt zijn naam aan baron Van Brienens, die het in 1847 kocht. Tegenwoordig beheert Stichting Het Zuid-Hollands Landschap de natuur in opdracht van de gemeente Rotterdam.

Op dit moment worden er ingrijpende werkzaamheden verricht op het eiland. De komende zomer wordt gestart met de bouw van twee nieuwe bruggen aan de westkant van het eiland. Daarna komt de oostkant aan de beurt. Ook wordt de huidige toegangsbrug vernieuwd. De verwachting is dat de werkzaamheden zijn afgerond in de zomer van 2021. De Schotse hooglanders die hier rondliepen zijn in verband met de werkzaamheden tijdelijk verhuisd naar het gebied langs de Koedood.

In het bos werd in de jaren 30 clubhuis 'De Arend en De Zeemeeuw' gebouwd, waar leerzame activiteiten werden georganiseerd voor de jeugd uit de volksbuurten op Zuid. Later werden ook volkstuinen aangelegd, die nog steeds in gebruik zijn, evenals een openbare natuurspeeltuin.

Elk voorjaar is het eiland in de ban van de paddentrek. Ze trekken dan massaal naar de westpunt van het eiland. Daar is jaren geleden een poel aangelegd. De voortplantingstijd is voor de 'gewone' pad het enige moment in het jaar dat hij zich in het water waagt. Netty wist veel te vertellen over de trek en het intieme leven van de padden.

We struinden verder door het bos en 'ontdekten' midden op het eiland 'Buitenplaats Brienoord'. We troffen het dat één van de initiatiefnemers van dit gebouw aanwezig was en ons uitnodigde binnen te komen. Daar vertelde hij ons hoe deze plaats tot stand was gekomen, vanaf het eerste idee tot en met de bouw. De materialen van het voormalige clubhuis zijn voor 60% hergebruikt voor het nieuwe pand, 30% bestaat uit gebruikte materialen van elders en 10% is nieuw. Er worden theatervoorstellingen, muziekoptredens en feesten gegeven.

Aan de oostelijke kant konden we de kaalslag zien die heeft plaatsgevonden om in de toekomst ruimte te maken voor de natuurvriendelijke oevers en de getijdennatuur. Het plan is om de getijdengeulen, die nu al mooie stukjes ruige natuur vormen, uit te breiden.

Terwijl we tussen de pijlers van de Brienoordbrug liepen hoorden we boven ons hoofd het verkeer denderen; een raar contrast met het eiland als rustpunt in een drukke werkstad.

Niet alleen het eiland zelf is de moeite van een bezoek waard; vanaf de uitkijkpunten

is er een prachtig zicht op verschillende delen van Rotterdam en omgeving. Met dank aan Netty voor haar enthousiaste uitleg sloten we de zonnige middag af.

RG&P september, 70e nummer

Dag van de Stille

Op zondag 25 oktober vindt voor de tiende keer de landelijke Dag van de Stille plaats. Wat zou het mooi zijn wanneer op die dag door het hele land mensen kunnen ervaren hoe weldadig stilte is. Niet alleen stilte in de woon- en werkomgeving, maar ook de innerlijke stilte, rust in hoofd en hart. Beide stiltes zijn essentieel voor ons welzijn.

Stilte is broodnodig

We hebben stilte nodig om onszelf op te laden, bij te komen van de hectiek van alledag, om ons te bezinnen, even niks te doen. Geluidsoverlast blijkt een van de grootste stressfactoren in onze leefomgeving te zijn, maar we hebben dat vaak niet in de gaten.

Stiltebeleving en natuur

Veel mensen zoeken de natuur op wanneer ze tot rust willen komen. Natuur en stilte zijn dan ook een gouden combinatie. Door stil te zijn tijdens een wandeling merken ze dat ze scherper waarnemen en intenser genieten van hun omgeving. Ze ervaren dat ze onderdeel zijn van de natuur. Hun verantwoordelijkheidsgevoel voor alles wat groeit en bloeit neemt toe.

Rhoonse Grienden

Op 25 oktober wordt er een stiltewandeling in de Rhoonse Grienden georganiseerd. De wandeling is in stilte, met alleen geluiden die bij de omgeving horen, zoals het gefluit van de vogels. Het tempo is laag, waardoor we voelen hoe onze voeten afwikkelen en onze ledematen bewegen.

Er wordt om 09:30 uur verzameld bij het haventje van Rhooon, bij de ingang van de Rhoonse Grienden (parkeren bij Albrandswaarsedijk 196, Poortugaal). We lopen ongeveer een uur, en spreken alleen even vooraf en nadat we de Grienden weer hebben verlaten.

De wandeling is kosteloos, maar een donatie voor de wandeling en/of voor de Landelijke Dag van de Stille is van harte welkom.

Voor vragen en opgeven: Mirjam Rosier, tel.nr. 06-26846373 of info@mirros.nl .

Met stille en hartelijke groet,

Mirjam Rosier
coördinator voor de Dag van de Stille voor Zuid-Holland

